

Rapport 2020

Emne	<i>Midler til arbeid med universell utforming 2020</i>
Dato	01.02.2021
Forfatter	Landdivisjonen

1. Regional kartlegging

Bakgrunn

Kartverket sendte den 23.3.2020 ut en e-post til kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn og informerte om muligheten til å søke om midler til regional kartlegging av tilgjengelighet i 2020, samlet ramme på 1 mill. kr. Søknaden skulle rettes direkte til Kartverket. Kartverket skulle stå ansvarlig for søknadsprosessen, opplæring, support gjennom arbeidsperioden og kontroll av rapportering. Informasjonen ble også delt via hjemmesider og nyhetsbrev fra KMD, BLD og KS.

Søknadsfasen

Til tross av begrensninger i forhold til Covid19 var interessen større enn årene før. I løpet av april tok Kartverket imot 26 søknader fra kommuner og fylker, det ble søkt om i alt 1,7 mill. kr. 24 prosjekter ble godkjent og det ble innvilget 1,0 mill. kr, som skulle utbetales i 2 trinn, 40% etter levert fullstendig prosjektbeskrivelse og deltakelse på registreringskurs, 60% etter levert sluttrapport.

Fylke	Kommune	Tema	Bevilget
Viken	Asker	Tettsteder og friluftsområder	40 000
Viken	Halden	Friluftsområde, turveier	30 000
Viken	Kongsberg	Tettsted, friluftsområder	30 000
Viken	Lunner	Tettstedsområder	30 000
Viken	Nordre Follo	Tettsted, oppdatering + ny	20 000
Viken	x	Friluftsområder (Østfold)	80 000
Viken	Ås	Friluftsområder, turveier	30 000
Innlandet	Elverum	Friluftsområder, nye + oppdatering sentrum	30 000
Innlandet	Nordre Land	Tettsted og friluftsområder	30 000
Vestfold og Telemark	Nome	Friluftsområder	30 000
Vestfold og Telemark	Telemarkskanalen FKF	Telemarkskanalen, gangstier, parkering	70 000
Agder	Lindesnes	Friluftsområder 2 kommuner	30 000
Rogaland	Dalane Friluftsråd	Friluftsområder i 4 Dalane kommuner	50 000
Rogaland	Haugesund	Friområder/turveier og gater i sentrum	15 000
Vestland	Luster	Tettstedsområder	30 000
Vestland	Tysnes	Friluftsområde, turveier hele kommunen	30 000
Vestland	x	Turveier	50 000
Vestland	Øygarden	Friluftsområde, turstier	30 000

Fylke	Kommune	Tema	Bevilget
Møre og Romsdal	Stikk ut	Friluftsområder i 13 kommuner	70 000
Trøndelag	Orkland	Tettsted	30 000
Trøndelag	Trondheim	Utvidet bysentrum	100 000
Nordland	Midtre Hålogaland friluftsråd	Friluftsområder	70 000
Nordland	Vefsn	Mosjøen sentrum	5 000
Finnmark, Troms	Finnmark Friluftsråd	Friluftsområder i 20 kommuner	70 000
		SUM	<u>1 000 000</u>

Prosjektfasen

I første halvdel av mai ble kartleggingsomfang, -metode og -periode avklart med alle prosjektdeltakere. I løpet av mai/juni samlet Kartverket deltakere til 5 fysiske (Tromsø, Orkanger, Bergen, Stavanger, Oslo) og 1 online kurs om kartleggingen og innføring i registreingsverktøyet (APP).

Etter kursene satte det alle deltakerne kartleggingen i gang og Kartverket kvalitetssikra fortløpende data.

I løpet av november ble det gjennomført 1 debriefing møte med Trondheim. I slutten av november har 23 av 24 deltakere fra 2020 sluttført sine prosjekter og alle har levert sin sluttrapport. 1 Deltaker måtte i sluttfasen pausere arbeidet pga av sykdom hos prosjektlederen. Arbeidet tas opp igjen i 2021.

Økonomi

Per 31.12.2020 ble det utbetalt 967.051 kr.

Erfaring/rapportering fra enkelte deltakere (utvalg)

Elverum kommune

Et viktig resultat kommer i form av erfaringer gjort av de som har utført registreringene i prosjektet. Gjennom å bruke en APP for å kartlegge og være ute i felt har man utviklet et tankesett som setter tilgjengelighet enda mer i fokus for planleggerne. Man blir mer bevisst på hvordan man skal tenke for å vurdere ulike områder og kartleggingen gjøres mer effektivt. Dette kan også åpne opp for videre arbeid innenfor kartlegging av tilgjengelighet, med eventuelle mål om å fullføre et solid temakart som viser store deler av kommunens offentlige bygg, sentrum, kjøpesentre, turområder, for å nevne noen.

Hele prosjektet kan beskrives som en læringsprosess der man har blitt flinkere til å vurdere hva som bør ligge på plass for at et område oppleves tilgjengelig, samt hva slags mangler som gjør at et område ikke er det. Dette har resultert i mye nye data om bygninger og områder som også i flere tilfeller tidligere er blitt ansett som godt tilrettelagt, men som gjennom denne kartleggingen har vist at det ikke alltid er tilfelle.

Haugesund kommune

Haugesund kommune har som et resultat av dette prosjektet bedre oversikt over fremkommelighetsbildet i de mye brukte friluftsområdene nær sentrum. Dette ser vi på som svært

viktig da alle skal kunne ha muligheten til å benytte seg av friluftsområder. Dette et viktig grunnlag for sosial og bærekraftig planlegging.

Kongsberg kommune

Kartlaget "Tilgjengelighet" i Norgeskart vil brukes som verktøy ved nye planer, f.eks. arealplanlegging, byutvikling og ved revidering av kulturanleggsplan. Her vil også større tiltak tas hensyn til, slik at det skapes et mest mulig barrierefritt miljø.

Kartlaget kan også fungere som informasjon for sluttbruker om tilgjengelighet og mulige barrierer for ferdsel. Data fra kartleggingen kan også være med på å bedre folkehelsen, øke selvstendighet og sikkerhet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Lindesnes kommune

Fra Christina: «Ellers har jeg særlig de to siste dagene pratet med en del mennesker på tur, og alle lurte på om jeg bærer på fiskestang(vateret). Jeg forteller hva det er og hva jeg gjør. At jeg registrer UU turmål for kommunen, og dette blir liggende på nettet under norgeskart.no

Samtlige sier da at det er fantastisk at kommunen gjør dette, ett flott og viktig tiltak. Mange sier de er stolte over at kommunen gjør dette.

Positiv reklame for kommunen og bare positive tilbakemeldinger».

Luster kommune

Kartlegginga har avdekt fleire høve som kan utbetrast utan store inngrep, det være seg vedlikehald, små justeringar og utjamning eller anna. Videre er det ynkeleg å nytte god arealplanlegging for å bidra til å løyse dei betydelege folkehelseutfordringane me står ovanfor fram i tid. Denne kartlegginga har gitt eit godt kartgrunnlag for å sjå på vidare utvikling av områder, og ein metode for kartlegging som ein kan nytte ved seinare høve. Kartlegginga har i hovudsak blitt gjennomført av kommuneplanleggjar, og kunnskapen eg har opparbeidd meg gjennom prosjektet kan komme godt med i vidare arbeid med samfunnsdel og arealdel. Me håpar også at det at ein no har kartdata tilgjengeleg på nett og som ein del av FKB kan skape meir engasjement og gjere det lettare å melde ifrå om feil og manglar, eller idear til betre utforming.

Nome kommune

Kartleggingen hadde vært mye enklere hvis de enkelte parametre/egenskaper som kartlegges ved hvert objekt automatisk fikk rød/gul/grønn farge i det det legges inn som deretter automatisk oppsummerer tilgjengeligheten for både rullestol og synshemminger basert på egenskapene som registreres, slik at en ikke må se på medbrakte ark (som blir fillete i regnvær) for å vurdere hvilken grad av tilgjengelighet det kartlagte objektet ender opp med. (Kommentar fra Kartverket: ønsket funksjonalitet blir integrert i den nye versjonen av APP som tas i bruk 2021)

Orkland kommune

Selve registreringsverktøyet (appen) må kunne kombineres med et desktop-verktøy for å gjøre arbeidet mer effektivt og brukervennlig. Dette vil også kunne heve kvaliteten på kartlagt geometri vesentlig. (Kommentar fra Kartverket: ønsket funksjonalitet blir integrert i den nye versjonen av APP som tas i bruk 2021).

Stikk ut (Møre og Romsdal)

Vi har lagt vekt på involvering av interessenter i arbeidet. I de kommunene vi har kartlagt er kommunens kontaktpersoner forsøkt involvert, både i prioritering av objekter, men også i selve kartleggingen. Dette har gitt verdifulle diskusjoner og læring om tilgjengelighet i friluftsområder og temaet har blitt satt på dagsorden i flere kommuner.

Vi har også søkt samarbeid med brukerorganisasjoner (Norges Handikapforbund, Råd for personer med nedsatt funksjonsevne) og det er gjennomført kartlegging sammen med personer med nedsatt bevegelse- og synsfunksjon. Dette har gitt verdifull innsikt og læring for alle parter.

Trondheim kommune

Kartleggingen gir et grunnlag for bedre å forstå områdene vi planlegger. Saksbehandlere for et planområde som er kartlagt kan bruke kartet som et kunnskapsgrunnlag for raskere å forstå viktige forutsetninger for fremkommelighet i et område. I noen planprosesser der fremkommeligheten er vanskelig, kan kartleggingen gi et grunnlag for å vurdere om plantiltaket utløser et behov for nødvendige tiltak for å utbedre forbindelsen. I noen planprosesser vil det at en forbindelse er markert med dårlig fremkommelighet også kunne gi et signal om at det i planen må sikres tilstrekkelig areal for å løse en bedre fremkommelighet på stedet. Noen steder vil kartet også gi kunnskap om at kun mindre tiltak er nødvendig for å høyne kvaliteten på forbindelsen. Dette kan bidra til en mer økonomisk og økologisk rettet måte å prioritere tiltak på, gjennom at omfanget på de fysiske inngrepene vurderes ut fra kartlagte, eksisterende forhold. Kunnskapsgrunnlaget kartet gir har med andre ord et potensial til å påvirke hvordan vi utformer og saksbehandler reguleringsplaner, og vil kunne være et nyttig verktøy i kommende prosesser.

Vestland fylke

Eit av måla i kartlegginga var å auke fokuset på universell utforming både internt i fylkeskommunen, i friluftorganisasjonane vi samarbeidar med og hos kommunane. Vi ynskjer at dei som jobbar med turvegar, friluftsliv og planlegging i offentlege verksemder og frivillege friluftorganisasjonar skal bli meir merksame på kva som ligg i universell utforming, og kva som skal til for at ein turveg skal vere universelt utforma. Inntrykket er at graden av kompetanse knytt til universell utforming og tilgjengelegheit i kommunane er varierende. Enkelte kommunar har stort fokus på dette, andre har mindre fokus på det. Internt i fylkeskommunen og i BOF og BHT har det å gjennomføre denne kartlegginga auka kompetansen på universell utforming generelt, og ein har fått ei betre oversikt over i kor stor grad dei kartlagde friluftsområda er tilgjengelege.

Vidare ynskjer vi at denne kartlegginga skal kunne bidra til å styrke både by og bygdeutviklinga og utvikling av turvegar som er tilgjengelege for alle. Dette kan vere viktige faktorar for å skape attraktive bu-miljø i fylket. Særleg når det gjeld å få folk til å busette seg og bli i distrikta er ein avhengig av at ein kan tilby gode og trygge oppvekst og levevilkår. For menneske som bur i by kan det også vere viktig å ha tilgang til friluftsliv i sine nærområder. Turvegar med høg grad av tilgjengelegheit kan vere ein viktig bidragsytar til dette. Dei gjev eit lågterskel turtilbod som alle kan nytte seg av.

Øygarden kommune

Prosjektet er løfta inn i arbeidsgruppa aldersvennlege lokalsamfunn som potensielt blir eit hovudsatsingsområde for ny samfunnsplan. Prosjektleiar for kartlegginga er deltakar i arbeidsgruppa og vil ha ansvar for å bringe inn kunnskap frå kartlegginga undervegs, og det vil såleis oppfylle dei to første effektmåla. Når det gjeld mål om å kartlegge store delar av kommunen på sikt så har vi allereie nye områder som er aktuell til ny runde med kartlegging, og håpar på å ta unna viktige områder bit for bit.

Oppsummerig

■ www.kartverket.no

Alle registreringene er i dag tilgjengelige i [Norgeskart](#) og altså søkbare for grupper som ønsker informasjon om tilretteleggingsgrad. Data fra kartleggingen kan også lastes ned via [GEONORGE](#) (søk: tilgjengelighet).

Som nevnt i starten har Covid19 ikke ført til mindre interesse ved kommunen for dette prosjektet. Vi opplever tvert imot et økende interesse fra år til år. Tilgjengelighet kommer mer og mer i fokus i mange kommuner i landet. Tilgjengelighet blir ikke lenger sett som et «særtema» men som noe som står ganske sentralt i samfunnet. Tilgjengelighet er en viktig brikke på veien til aldersvennlige byer og med dette en del av FN sine bærekraftsmål. Mens tilgjengelighet før kunne dessverre anses som et tema som bare berørte et fåtall, er aldersvennlighet og bærekraft tema som alle må forholde seg til. Dette skal Kartverket også bruke mer aktiv i markedsføringen av arbeidet slik at enda flere ser betydningen av dette arbeidet og fokuserer på dette.

Ut av erfaringer fra kommunen er det åpenbart at prosjektet hadde størst ringvirkning og resultat der kartleggingen skjedde i tett samarbeid mellom flere etater (plan, vei, folkehelse), med også der Rådet for funksjonshemmede var involvert i arbeidet. Kartverket skal i framtidige kartleggingsprosjekter fortsette med å legge vekt på tverrfaglig arbeid i veiledningen av prosjektdeltakere.

Kartleggingsarbeidet i tettsteder gir kommunene et viktig datagrunnlag som brukes i byplanleggingen og målretta utvikling av enkelte bydeler for eksempel til aldersvennlige bydeler. Kunnskapen fra kartleggingen kan brukes tverrfaglig i kommunen og fører til økt fokus på tilgjengelighet i flere arbeidsprosesser i kommunen. Vi er veldig klar for at Trondheim kommune har tatt en politisk beslutning på at hele byen skal kartlegges i framtida med Kartverkets metode. Kunnskapsgrunnlaget fra kartleggingen har et potensial til å påvirke hvordan man utformer og saksbehandler reguleringsplaner. Kartleggingen kan bidra til en mer økonomisk og økologisk rettet måte å prioritere tiltak på, gjennom at omfanget på de fysiske inngrepene vurderes ut fra det som er kartlagt.

Kartlegging av friluftsområder og etterfølgende oppgraderinger gir bedre muligheter til aktivt bruk av disse områder for alle. Spesielt i sentrumsnære områder vil dette bidra til å få flere ut på tur og med dette på sikt til økt folkehelse. Ikke alle områder kan utformes fullt tilgjengelig for alle. Men kunnskapen og bevisstgjøring om muligheter og begrensninger i disse områdene, som kan hentes ut som informasjon fra våre data, gir økt trygghet for alle til å tar områdene i bruk allikevel.

Erfaringer fra bruk av utstyr, APP, veileder og klassifiseringsskjema var for det meste veldig gode. Likevel fikk vi også i løpet av 2020 en del kritiske merknader levert og vi tar disse innspill med til å forbedre arbeidet i 2021.

Kartlegging historisk (enkel søknad om midler fra KMD)

Kommunale deltakere -2015-2020

Fylke	Kommune	2105	2016	2017	2018	2019	2020
Oslo	Oslo				1	1	
Viken	Asker						1
Viken	Bærum			1			
Viken	Drammen	1	1				
Viken	Eidsvoll					1	
Viken	Enebakk					1	
Viken	Halden		1			1	1
Viken	Kongsberg						1
Viken	Lier				1		
Viken	Lunner						1

Fylke	Kommune	2105	2016	2017	2018	2019	2020
Viken	Nes			1			
Viken	Nordre Follo						1
Viken	Oppegård			1	1	1	
Viken	Ringerike	1	1		1		
Viken	Rollag				1		
Viken	Ski		1			1	
Viken	Ås						1
Innlandet	Eidskog				1		
Innlandet	Elverum						1
Innlandet	Gjøvik				1		
Innlandet	Grue				1		
Innlandet	Nordre Land			1	1		1
Innlandet	Våler		1				
Innlandet	Østre Toten					1	
Innlandet	Åsnes			1			
Vestfold og Telemark	Bamble					1	
Vestfold og Telemark	Bø			1			
Vestfold og Telemark	Færder						
Vestfold og Telemark	Horten				1		
Vestfold og Telemark	Nome						
Vestfold og Telemark	Nøtterøy						
Vestfold og Telemark	Svelvik				1		
Vestfold og Telemark	Tokke					1	
Agder	Arendal			1			
Agder	Lindesnes						1
Agder	Songdalen		1				
Rogaland	Haugesund	1	1			1	1
Rogaland	Sandnes		1				
Vestland	Bergen		1		1		
Vestland	Fjell					1	
Vestland	Gloppen				1		
Vestland	Hyllestad			1			
Vestland	Kvinnherad		1				
Vestland	Luster						1
Vestland	Stord				1		
Vestland	Stryn	1					
Vestland	Tysnes						1
Vestland	Ulvik				1		
Vestland	Vaksdal			1			
Vestland	Voss				1		
Vestland	Øygarden						1
Møre og Romsdal	Herøy		1				
Møre og Romsdal	Sykkylven			1			
Møre og Romsdal	Tingvoll					1	

Fylke	Kommune	2105	2016	2017	2018	2019	2020
Møre og Romsdal	Ørskog			1			
Møre og Romsdal	Ålesund				1		
Trøndelag	Levanger		1				
Trøndelag	Orkland						1
Trøndelag	Trondheim				1	1	1
Nordland	Bodø		1				
Nordland	Meløy				1		
Nordland	Sortland		1	1			
Nordland	Vefsn			1		1	1
Nordland	Vågan			1			
Troms og Finnmark	Nordkapp			1		1	
Troms og Finnmark	Torsken		1				
Troms og Finnmark	Vadsø			1			
Troms og Finnmark	Lebesby			1			
Summe		5	15	17	19	15	16

Fylke som selvstendig deltaker (2015-2020)

Fylke	2105	2016	2017	2018	2019	2020
Viken	1	1		1	1	1
Vestfold og Telemark	1					2
Agder		1				
Rogaland						1
Vestland	1	1		1	1	1
Møre og Romsdal	1					1
Trøndelag		1				
Nordland			1		1	1
Troms og Finnmark		1	1		2	1
Summe	4	5	2	2	5	8

NB: Friluftsråd og organisasjoner som DNT inngår som fylke.

2. Verktøyutvikling, integrasjon i sentral-FKB (SFKB)

Erfaringer fra det siste årene har ført til at Kartverket har i løpet av 2020 utviklet et nytt feltverktøy til registrering/oppdatering/håndtering av tilgjengelighetsdata via mobile enheter og via desktop. Verktøyet kan brukes på tvers av alle enheter (ikke lenger bunnet til Android). Alt som kartlegges på mobil i felten kan etterpå enkelt bearbeides videre på kontorets desktop. Verktøyet er den første applikasjonen (pilot) som skal bruke en ny brukergrensesnitt (NGIS -OpenAPI) som ble utviklet av Kartverket og Norkart med målet om en enklere direkte forvaltning av kommunale geodata for kommunene (SFKB=sentral felles kartbase). Det er mange innspill fra kommunale brukere som gikk inn i utviklingsarbeidet vårt. Blant annet muligheten for å trekke ut tiltakslistene for forbedring av tilgjengeligheten direkte fra verktøyet som kan sendes til oppfølging til vedlikeholdsavdelingen i kommunen. Utviklingen av feltverktøyet kunne ikke avsluttes i 2020 pga en del forsinkelser som skyldes ekstraarbeid ved produsenten som deltok i utviklingen av en Covid19-tracer og kortere arbeidstida ved flere utviklere pga barnepass. Utviklingen skal slutføres i

starten av 2021 med en påfølgende testperiode. Verktøyet skal være klar til bruk til neste registreringsperioden som starter i våren 2021.

Med hensyn til framtidig databruk for ruting (veifinding fra dør til dør) ble det gjennomført en geometriforbedring på databasen. Dette vil også gjøre bruken av data enklere i samspill med en framtidig felles veidatabase for Norge. Arbeidet ble startet i slutten av 2020 og skal fortsettes i 2021.

Økonomi- Utvikling 2020

Arrangement	Kostnader
Vedlikehold gamle APP	32 000
Utviklingsarbeid ny APP	716 850
Geometriforbedring	29 700
SUM	<u>778 550</u>

3. Statistikk, indikatorer

Prosjektet ble startet i 2009 med målsetting om å samle inn nøkkelvdiere både i tettsteder og friluftsområder som kunne beskrive graden av tilgjengelighet i disse områdene. Det ble definert et sett med objekter og egenskaper som kunne levere denne informasjonen. I Tettsteder ble det valgt ut veier, inngangspartier, parkeringsområde og parkeringsplasser. Objektkatalogen ble senere utvidet med friluftobjekter.

Hvert år ble tallene rapportert til BUFDIR, der tallene ble brukt til tilstandsanalysen for hele landet. Siden 2017 ble det også hvert år automatisk generert en tilstandsrapport for hver fylke og kommune i Norge både for Tettsted og Friluft. Rapportene kan lastes ned fra [GEONORGE](#) (søk: tilgjengelighet rapporter). Rapportene leveres på ønske av kommuner og fylker i PowerPoint format som gjør det enkelt å gjenbruke tabeller og grafikker for videreformidling i f.eks. i politiske møter ta resultater (tabeller og grafikk) i bruk i for eks. politiske møter.

Siden 2018 ble det en tettere samarbeid mellom BUFDIR og Kartverket der BUFDIR kom med konkrete bestillinger for tilstandsanalysen som også er delvis basert på geografiske analyser som setter flere indikatorer/objekter i sammenheng (for eks. tilgjengelige parkeringsområder ved rådhus). Kartverket har hvert år hatt en eller flere samlinger med BUFDIR som omhandler innhold og målsetting av analysearbeidet.

4. Formidling

Internasjonal

Alle aktiviteter ble innstilt pga av Covid-19 i 2020.

Nasjonalt

Regional Kartlegging

Kartverket hold 4 kurs om kartleggingen og innføring i registreingsverktøyet (APP) fordelt over hele landet (Tromsø, Orkanger, Bergen, Stavanger, Oslo) pluss et digitalt kurs.

I løpet av november ble det gjennomført 1 debrifing møte med Trondheim, som var en av det største aktører i 2020.

KS

Kartverket deltok og bidro til samlinger fra KS nettverket for universell utforming i Stavanger, Tromsø og Oslo. Kartverket delte også kunnskapen om kartleggingsmetoden på KS nettverket for aldersvennlige byer.

BUFDIR

Kartverket deltok på digitale samlinger i Nettverk for universell utforming i regional og lokal kollektivtransport fra BUFDIR.

FN's framtidslab i Ålesund

Nye Ålesund ble vertskap for FNs Smart City Lab. Laben ble nummer to i verda og vil gjøre Ålesund til et utstillingsvindu for FNs smartbyprogram.

Gjennom FNs framtidslab får regionen tilgang til verdas største byutviklingsprogram og FNs kompetanse om smarte byer. Framtidslaben handler om å samle prosjekt, folk og kunnskap, bruk av kunstig intelligens og simulering av framtidige løsninger - alt i et samarbeid med akademia, næringslivet og andre samfunnsinteresser.

Kartverket deltok på flere samlinger med Ålesund framtidslab om bærekraftig innovasjon for framtida. Indikatorene for tilgjengelighet som Kartverkets metode om kartlegging av tilgjengeligheten leverer kan bidra til å rekke bærekraftsmål for en region raskere.

I løpet av sommeren 2021 ble Kartverket en fast samarbeidspartner i Framtidslaben.

Økonomi- Formidling 2020

Arrangement	Kostnader
Norge	46 000
SUM	<u>46 000</u>

Molde, 01.02.2021

Sven Michaelis